

CATALUNYA SOCIAL

Any IX. Núm. 408

Un any, 10 ptes. — Núm. solt, 20 cts.

6 d'abril 1929

**PUBLICACIÓ
SETMANAL**

**REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
DURAN I BAS, 11 - BARCELONA**

**APARTAT 1036
TELÉF. 17605**

Els blasfemadors de l'esquerra

El senyor Rovira i Virgili ha trobat malparlats dins la dreta catalana. I ha estat el nostre periòdic el que l'escriptor esquerrà ha qualificat com malparlat i fins com blasfemador. Per què? Perquè, segons ell, algun dels nostres redactors (fa excepcions) ha pres el costum de parlar en un llenguatge plebeu i maligne.

I tot seguit, per a provar-ho, esmenta els mots "fastigós", "cràpula", "bava", i una frase dedicada a un dels articles d'En Feliu Elias en la seva trista campanya contra Gaudí, que diu: "És un article tan infecte que únicament es pot contestar amb la punta del peu."

Segons En Rovira una frase així hauria de fer abaixar la cara al que l'ha escrita, si és que té consciència moral.

* * *

Resumit l'article d'En Rovira comencem per dir que, gràcies a Déu, ací tots en tenim de consciència moral. Bastaria amb dubtar que algun dels nostres redactors no la tingués perquè immediatament fos bandejat.

La prova que aquí tenim consciència moral és que mai CATALUNYA SOCIAL no hauria permès en les seves planes una campanya libel·lista, de plamflet difamatori, remonent la terra encara calenta que cobreix el seu cadàver, com l'empresa i tan miserablement acabada, per En Feliu Elias damunt les planes de "La Nau"; campanya a base de converses particulars, que els propis interlocutors s'han apressat a desmentir deixant el pobre Joan Sacs sense alè per a replicar.

I deixant aquest aspecte de banda, els escarafalls que el director de "La Nau" fa respecte del nostre llenguatge, no tenen cap fonament. L'usar mots com els esmentats per ell mateix (després de cercar-los amb cura i paciència) equivaldrà a emprar un llenguatge fort, dur si es vol, però mai groller i insultant.

I encara que el nostre tarannà no ens mena gaire sovint per aquest camí del llenguatge dur, mai no deixarà d'ésser apropiat un llenguatge semblant contra certs escriptors que s'atreveixen a escriure procacitats com les del dissortat Cristòfor de Domènech, injuriant la Verge Santíssima, sa-

grada per a tot esperit religiós i sempre respectada per tot home nat en aquesta terra, i que s'atreveixen a promoure campanyes contra Gaudí dins les quals diuen que "l'estómac no els permet regirar el fons de l'afer de la santedat de Gaudí", i altres bel·leses semblants.

¿Li sembla al senyor Rovira que no està justificat un llenguatge fort contra qui injuria la Mare de Déu? ¿Ell que ha replicat als espiritistes de Lleida dient que mai el seu diari empendrà campanyes anticlericals ancien régime, pot dubtar ni un moment que per a un catòlic l'insult a la Verge i Mare de Déu és sentit i dolorós com l'insult a la mare natural?

És clar que en els sectors ciutadans on aquests sentiments no hi són, ens contestaran amb la lliçó de la ciutadania, de la tolerància, etc. Però que els consti a aquests senyors que per molt alta que pugui estar la virtut de la ciutadania, mai no arribarà a deixar injuriar el que per nosaltres seria més sant i sagrat que la pròpia vida, que la sociabilitat i que la pròpia convivència, suposant que aquesta fos compatible amb la injúria grollera.

Podríem en un moment determinat pecar de malparlat (que no és cert, com llegint el propi article d'En Rovira es demostra); però mai no ens podrà acusar l'escriptor esquerrà de blasfemadors. Per a trobar aquests éssers dissortats pot el director de "La Nau" girar els ulls a certs autors que comparteixen el seu esquerrisme i la seva ideologia.

* * *

Però si anéssim a cercar la gènesi d'aquesta indignació tan sense fonament de l'escriptor de "La Nau" potser trobaríem que no ens cal fer tants raonaments per a defensar-nos del seu atac. Potser en el fons del fons trobaríem que qui es defensa és ell, amb aquell argument del "Més ho ets tu" (i qui diu ell, diu la gent de la seva mateixa escola).

En efecte; recordarà el lector que fa algunes setmanes nosaltres haguérem de protestar ací de la procacitat de llenguatge emprat per determinats autors esquerrans actuals, com En Sagarra i altres. I recordarà així mateix que, al cap de pocs dies, apareixia en el "Breviari crític" de "La Veu de

Catalunya", brillantment escrit pel nostre company Manuel de Montoliu, una llista de mots plebeus, malsonants i grollers, emprats per En Sagarra en el seu poema "Comte Arnau" (i ja no diguem com aquesta llista s'hauria pogut multiplicar regirant aquell "All i salobre", que empesta els sentits). I encara que no es pot dir que En Rovira tingui res a veure amb l'ús d'aquests mots grollers, no és cert que els poemes d'En Sagarra han estat enlairats des de "La Nau" i que el propi poeta ha estat consagrat per molta gent d'esquerra principalment oferint-li un àpat d'homenatge, en el qual es va fer l'apologia de l'escola realista del poeta?

I segurament que En Rovira no fou estrany a l'homenatge; i segurament que el catàleg de mots grollers que feia nostre amic Montoliu el mortificà, ja que aquells mots mai no serien reproduïts per la ploma d'En Rovira i menys defensats per ell mateix.

I ara, amb el motiu susdit, ha trobat l'ocasió d'una petita venjança contra el company senyor Montoliu, no mitjançant un atac directe, sinó remarcant-li defectes de llenguatge (segons ell) dels

seus companys de CATALUNYA SOCIAL. I un home que en el propi article en què ens ataca diu que els mots fisiològics emprats per En Sagarra "en si mateixos no tenen mal so ni baixa significança per a ésser proscrius del llenguatge literari", ens llença en cara l'haver emprat mots com "fastigós", "cràpula" i "bava", en un article en defensa de la Mare de Déu.

I si a aquesta gènesi s'afegeix el mal d'orelles que a En Rovira hauran produït els articles dels arquitectes senyors Quintana, Camps, etc., en defensa de Gaudí i el fracàs absolut de la trista campanya d'En Feliu Elias, potser tindrem una explicació clara dels mòbils que hagin pogut portar al nostre esquerrà la irritabilitat necessària per a escriure totes aquelles bel·leses que ens dedica sense recordar-se que ell i els seus tenen la teulada de vidre.

Quant a la defensa que fa d'En Feliu Elias, consti bé que ningú l'hi exigia. Aquesta sola raó és prou eloqüent per a judicar la justícia de la defensa. No sigui que l'hi exigís la posició en què ha quedat el seu amic amb la campanya Gaudí...

La celebració d'una Setmana Social

Havia enllestit unes quartilles recollint i comentant el que exposava el senyor Benet Riva, de Blanes, en el número 399 d'aquest benemèrit setmanari, quan em sobta agradablement l'editorial del número 405, proposant la celebració d'una Setmana Social en l'avinentesa de l'Exposició de Barcelona.

La idea — magnífica i oportuna — queda llençada. Qui podrà recollir-la? ens preguntem.

Cal pensar que no quedarà en l'aire i que no caurà sense ésser recollida.

Val la pena d'ocupar-se'n, i que tots hi diguem la nostra, fugint de lirismes i amb ganes que prompte sigui una bella realitat.

Per això em permeto dir-hi la meua d'opinió sincera i modestíssima, i que és reflex de conversacions tingudes al voltant de tan interessant tema, amb motiu, precisament, de les campanyes d'aquest periòdic i ran de tot l'exposat referent als Círcols Catòlics d'Obrers.

Els mals i les necessitats morals i socials existeixen avui com ahir, i tal vegada més que ahir, si bé en alguns caires han sorgit amb alarmants modalitats.

La necessitat de l'estudi, de l'alliçonament i del guiatge, és evidentíssim i poden basar-se en la perenne actualitat de la gran Encíclica de Lleó XIII *Rerum Novarum*: es presenta clara la necessitat d'una Setmana Social. Elements pel mestratge d'una Setmana Social, no ens manquen, gràcies a Déu, en el nostre camp catòlic, a bastament preparats.

CATALUNYA SOCIAL indica el grup de Democràcia Cristiana, per més que jo crec no prou oportú que sigui aquest l'organitzador i director, car llavors semblaria restringir l'abast de la Setmana, puix són molts els catòlics que estan al marge d'aquest grup.

Crec fóra el més convenient posar la idea en mans de la Junta Diocesana d'Acció Catòlica, fent-li oferta, però, de la col·laboració del Grup i d'algun altra organització, com la dels Estudiants Catòlics. Dita Junta ja cuidaria d'interessar la nostra presència i la de les nostres entitats en el magnífic projecte.

Jo crec, que no falten elements per portar a bon terme una Setmana Social durant els dies de l'Exposició. Crec que pot fer-se amb sols voler-ho fer.

I ara una altra idea, a propòsit dels Círcols Catòlics d'Obrers.

Tot el que s'ha dit en aquestes pàgines respecte d'ells, evidencia una falta gran d'orientació entre els Círcols Catòlics d'Obrers.

Remei per a curar aquest mal, seria una penetració d'idees i d'actuació preestablerta mitjançant federacions diocesanes de dits Círcols.

Doncs bé: En la futura Setmana Social (som optimistes i volem pensar en ella com de cosa determinada) valdria la pena d'ocupar-se'n i reunir en sessió privada els Círcols per a posar els fonaments i millor encara que pogués sortir d'ella l'obra federativa d'aquelles Entitats.

Es hora d'obrar i de posar-hi tots el nostre esforç i el nostre gra de sorra.

Qui més hi sàpiga, que més hi digui, però tinguem cura de no perdre gaire temps en dir i en parlar: a la Setmana Social, i a la Federació dels Círcols Catòlics!

JOAQUIM BRAU

(Del Círcol Catòlic d'Obrers de Mataró)

N. de la R. — Estimats amics nostres ens encoratgen perquè siguem nosaltres els organitzadors de la Setmana Social a què es refereix el senyor Brau. Agraïm moltíssim aquesta prova de consideració, però ens cal fer públic que a una publicació del caire de la nostra li escau donar orientacions, però s'apartaria del seu camp d'acció si es convertís en organitzadora d'actes que estan reservats a les entitats i als organismes de caràcter social: nosaltres, no cal dir-ho, estem disposats a ajudar tots aquells que treballen en el camp social catòlic, però la tasca d'organització pertoca a les entitats i no a les publicacions.

El santuari de la Mare de Déu de Montserrat a Montferri

Que diguin el que vulguin els esperits forts alimentats en el filosofisme antinatural de la centúria passada, la terra pairal i la casa pairal són centres d'atracció, i llur imatge gravada a la imaginació dels infants no s'esborra així com així. I encara diré més: que aquesta afecció és una determinant de moltes obres bones.

El cas del fill pròdig mort de gana i degradat assegut a l'ombra d'una alzina entremig dels pocs que li coneixien la veu, i de sobte afectat pel record de la casa pairal i impulsat per una força irresistible a aixecar-se i anar-se'n a la casa del seu pare, no és un cas únic, ans bé és un cas tot natural que ha estat honorat amb nombroses repeticions.

Aquesta enyorança de la casa i de la terra pairal fàcilment es combina amb el sentiment religiós i amb el zel apostòlic per a venir a donar fruits remarcables.

Aquestes consideracions no són de caràcter abstracte sinó que me les ha suggerides un fet actual.

N. (i qui vulgui saber el nom no ha d'anar a Salamanca; n'hi ha prou que vagi a Montferri) va néixer en aquest xamoset poble que no fas pas gaire es va treure del damunt el nom de Puigtinyós que se li feia agre i se'l va mudar pel nom que encara tenen les runes d'un castell veí inspirador de llegendes i rondalles que sempre se n'ha dit el castell de Montferri.

El poble de Montferri és un poble petit, ple de bones ànimes pageses, posat al camp de Tarragona que no us penséssiu pas que és un camp tot pla, allisat de grisors esmorteïdes, no; té muntanyes, i no solament en ses voreres, sinó també al bell mig del seu cor, i té raó que li sobra l'Indaleci Castells quan parlant d'elles exclama:

*I l'ànima quan vola per l'altura
no hi sent pas el desmai
que inspira una planura
que no s'acaba mai.*

Jo só també de muntanya. Ja m'agrada, ja, de tant en tant treure el nas en direcció a la mar i contemplar allí la platja i la costa i les barques i el mar i l'horitzó. Passada, però, una estona, em ve aquell desmai de les planúries que no s'acaben mai i me'l vaig a curar entremig de muntanyes. L'amic Ruyra m'ho perdoni.

Que em dispensin els lectors aquesta impertinent digressió, que ja torno a agafar el fil d'allò que volia contar referent al senyor N. que té la casa pairal a Montferri. Doncs aquest senyor N. fa molts anys que viu fora del seu poble i està de tal manera embrancat en la seva feina, que no hi ha cap probabilitat que s'hi compri una caseta a l'ombra de la casa pairal per a anar-hi a deixar els ossos. Ell, però, estima la seva terra i en vol dar proves.

Devia estar amb aquestes intencions i cercar la manera de posar-les en pràctica, quan va llegir a CATALUNYA SOCIAL de quatre anys enrera un article signat per Guillem de Varoic, devotíssim de la Mare de Déu de Montserrat, que acabava així (1): *No seria factible per uns quants entusiastes enamorats de la perla catalana (la Mare de Déu de Montserrat)*

procedir a la creació d'un organisme amb el fi d'activar i facilitar que a tots i cada un dels pobles de Catalunya la Verge Bruna i tingués una Seu?

Quin dolç encant constituïria la visita a la nostra mare en arribar a cada poble! Germanívol llaç espiritual, puntal ferm de fraterne relacions!

Aquest paràgraf ficat al cap i al cor del senyor N. es veu que anava furgant, furgant, sense determinar una orientació definitiva, fins que un dia, trobant-se en el camaril de la Verge de Montserrat, li va venir a la memòria la seva casa pairal i el seu poble. A qualsevol cabaler li passa el mateix; no té res d'estrany aquesta associació d'idees i d'imatges. I és el cas que aquestes idees es van barrejar íntimament i van fermentar, com si diguéssim, i de tot plegat en va sortir com una veu de Mare que va parlar així: *I per què no em fas un santuari en el teu poble?*

—Sí, sí, degué respondre el senyor N.: *ja m'agradaria, si jo pogués i tingués terres i diners per una tal obra.*

I aquí començaren les cavil·lacions. Per les comarques tarragonines ell hi havia peregrinat i en sabia un a un tots els santuaris. Cap ni un a la Mare de Déu de Montserrat! Bé podríem afegir que el mateix passa als altres indrets de Catalunya. A Montferri escauria bé un santuari, equidistant com és de Tarragona, Valls i Vendrell. Però un santuari es fa amb jornals i ciment i sorra i maons i tot plegat amb diners, i jo (diria amb veritat el senyor N.) *sóc pobre com una rata i encara que em vengui tot el que tinc no en tindria prou per a indemnitzar una olivera que s'hagués de tallar.*

No estiguis, no estiguis, fill meu, per aquests inconvenients, jo t'ajudaré: li degué xiuxiuejar a les orelles la bona Mare. I veus aquí, lectors de CATALUNYA SOCIAL que ja li tenim de cap i no pot recular.

El senyor Vives, propietari de ca l'Ambrós, li ha cedit una rovirola amb els seus vessants, l'arquitecte Jujol ha fet uns plànols i uns dibuixos de segell gaudinià com aquella construcció de Bellesguard tan coneguda dels que passen pel vessant barceloní de la muntanya del Tibidabo. Els sacs de ciment i les carretades de sorra, materials únics, hi van a corrua feta; les màquines perboquen blocs; mans pietoses han cavat fonaments i els han omplert i, posant els blocs de ciment i sorra uns damunt els altres, van alçant arcs i pilastres i punxes i el senyor N. dient a tothom: *Déu us ho pagarà, Déu us ho pagarà.*

Però, fillets, els que treballen han de menjar i badden les boques i paren les mans i volen els seus jornals, per bones ànimes que siguin: i el poblet és molt pobret, tothom es refia que la Mare de Déu de Montserrat farà créixer la caritat per a acabar la bella obra d'aquest primer santuari a la Verge de Montserrat alçat a la nostra Mare fora del primitiu d'on ella treu el nom.

El senyor N. ja no sap quina tecla tocar. Prou promet el cent per u i la vida eterna, fiat en la paraula evangèlica, però el diner és de natural covard i encara ho són més els cristians que el tenen amagat. Això fa que les monedes cauen a les bazines una a una i encara clares, i de bitllets de Banc no se n'hi troben gaires a l'hora del recompte.

A tot això afegiu-hi que hi ha molts poblets que

(1). Núm. 228. Any 1925.

s'ho guaiten encuriosits i que disputen de si s'acabarà i quan s'acabarà; i no falta gent que s'ho mira de reüll: Masllorens, Salamó, Rodonyà, Nulles, Vilabella, Brafim, Vilardida i un que altre saberut de Vilarrodona, s'interessen pel cas i en parlen, pregunten i fan suposicions. En resum; que ja és un cas de punt i qui no té punt és un brut, diuen a la meua terra.

I en això el bo del senyor N., que tot just és a l'arrencada dels arcs, ja somnia la festassa de la benedicció que reunirà, si Déu vol, en religió aplec tots els pobles que havem anomenat i altres de més enllà i per a ella hi vol portar, vaja si l'hi portarà! el P. Abat de Montserrat en persona. I anguniós de veure l'obra acabada no es cansa de cridar: *Una grà-*

cia de caritat, que la Mare de Déu porta pressa i us ho pagarà!

JAUME RAVENTÓS

Les almoines que es recullin a l'administració de CATALUNYA SOCIAL, seran lliurades a l'administrador de les obres del santuari. Qui vulgui veure gravats i desitgi més detalls que demani el fullet EL SANTUARI DE MONTFERRI al senyor Rector de Montferri Rvd. don Joan Guílera. En ell trobarà un plànol del santuari, una vista lateral a migjorn, una perspectiva de conjunt i un mapa de les comarques tarragonines i també dades relatives a l'origen, execució i estat actual de les obres. Es editat senyorialment.

Un document important

La secció de propaganda catòlica de la Congregació Mariana, de Mataró, ens ha tramès un document que signen seixanta quatre congregants. Agraïm profundament l'adhesió d'aquest grup de joves ardots, que posen de manifest la indignació que els han produït les horribles blasfèmies que conté l'obra *L'oci d'un filòsof*. Es un goig per a nosaltres que les nostres campanyes provoquin la indignació de la joventut catòlica, disposada sempre a lluitar a favor de les causes nobles i generoses. Heus ací el text íntegre de l'esmentat document:

"Una santa indignació ens pujà al rostre, en llegir a CATALUNYA SOCIAL aquella blasfèmia vil i monstruosa que un filòsof (?) llençà damunt el nom immaculat de la Verge Maria, per enganyar els incautes llegidors que, ignorants la major part, es deixen arrossegar per aquells que blasmen l'Església Catòlica i prediquen una doctrina favorable a les seves baixes i degradants passions que no tenen altre fi que rebaixar l'home al nivell dels irracionals.

Per llençar el crit d'alerta, era necessari, si més no, un home i un periòdic, i aquests, com sempre, han sortit; la figura de Ramon Rucabado i de CATALUNYA SOCIAL són de nou el blanc de la premsa esquerrana; i per què? Perquè els redactors d'aquest setmanari han demostrat una vegada més el seu caràcter ferm i conscient; perquè han demostrat amb la seva intransigència que la seva ànima està forjada en el vertader tremp cristià, tremp de què deuen estar fetes totes les ànimes dels que es diuen catòlics, especialment les d'aquells oradors i escriptors que col·laboren i fins actuen en el camp catòlic i que es mostren tan tolerants que fins fan grans lloances d'aquells que cínicament es burlen dels principis de la nostra religió, tal com passà amb la mort d'aquell que temps enrera parlà per mitjà del *Carnet d'un heterodox* i que avui parla en les planes de *L'oci d'un filòsof*, això és, aquell a qui CATALUNYA SOCIAL ha donat el nom, ben escaient, per cert, de "el blasfem de la Mare de Déu".

En aquests moments de lluita, nosaltres que ens anomenem fills de la Verge, havem cregut convenient demostrar que el treball que porta a cap CATALUNYA SOCIAL no és estèril, i que darrera d'aquests braus escriptors, guies de la causa catòlico-social de la nostra terra, tals com J. Gich, R. Rucabado, J. Ci-

vera i Sormani, M. de Montoliu, J. Raventós, etc., hi ha un exèrcit que, si bé poc nombrós i escampat en comparança al d'enfront, no deixa de sentir els mateixos batecs que el cos de redacció d'aquesta revista. Es per això, que la Secció de Propaganda Catòlica de la Congregació Mariana de Mataró ha cregut convenient dirigir aquesta modesta prova d'adhesió vers aquest setmanari, orgull de la nostra terra."

Comentaris

Ja no cal dir que els diaris esquerrans han aprofitat l'actual guerra civil de la República mexicana per a portar l'aigua al molí de Calles. S'han d'aprofitar les ocasions per a fer una mica de revolució cada dia.

I a les columnes de *La Nau* ha aparegut un senyor que es diu Joan Maria Massip (a qui coneixen a casa seva) fent l'elogi dels anys de govern callista i dient que, gràcies a aquest, Mèxic ha entrat pels camins de la civilització, com es veu de seguida! S'ha establert definitivament la llibertat; el clergat ha estat reduït a la categoria de ciutadà, i prou; el crèdit agrícola s'ha enlairat; les eleccions es practiquen normalment, etc.

L'article és molt dolent; i l'única cosa bona n'és el que ha "afusellat" del famós i tendencios llibre d'Araquistain sobre Mèxic, llibre el valor científic i documental del qual es mostrà ja fa molt temps. Avui sols pot valorar aquell llibre un home com el senyor Massip.

Si per llibertat, altrament, el senyor Massip entén allò que deriva de la Constitució de Mèxic (la inserció de la qual en les nostres pàgines es féu oportunament), ens caldrà contestar al dit articulista que no protesti mai de dictadures, perquè es veu que el seu esperit s'hi troba admirablement emmotllat.

Per què certs escriptors no saben enlairar un xic llur esperit quan tracten temes relacionats amb la religió catòlica? Nosaltres no ens n'estranyem, certament. Recordem aquells mots del profeta i ancià Simeó, quan deia davant Jesús al Temple: "Per aquest Noi es salvaran tots els qui es salvin i es perdran tots els qui es condemnin". És a dir; el fet religiós és la gran determinant de tot moviment material o espiritual... vulguin o no vulguin els mateixos lliures (?) de consciència... segons ells.

Sant Pau a Montserrat

Ara que ens baixa de la muntanya santa, passant els altres del Vell Testament, el volum XX, que és el de les Epístoles als Romans i als Corintis (I i II), posades en llengua nostra per Dom Salvador Obiols (1), a la memòria ens torna aquell Mossèn Frederic Clascar de qui aprenguérem l'especial veneració per l'Apòstol de les Gents, que, segons ell sempre deia, havia influït més del que ens pensem en la formació cristiana de la gent nostra, "Sant Pau, de qui, orella en terra, encara avui en sentiríem la veu potent, capes a través de la nostra ètnica estratificació" (2).

Per això ens dóna alegria rebre Sant Pau entre nosaltres, vestit de benedictí, si així pot dir-se, i davallant de l'oficina montserratènsia tornar a predicar els sermons que es compten entre les primeres lletres cristianes que foren escrites, les ardents epístoles als germans de Roma i als grecs de Corint, constituint la primera el començar de la teologia dogmàtica i posant les altres dues les bases de l'ètica cristiana. S'és dit modernament que l'apòstol del zel i de la caritat fóra avui dia periodista. Es que jo crec que les epístoles seves a més de les primícies de la literatura pastoral, exegetica i apologètica, són també anticipacions remotes d'aquest instrument d'apostolat creat per la premsa moderna, utilitzada en propagació de la veritat i en instrucció i consell dels germans de la fe.

Sant Pau sempre és actual i és dels escriptors cristians el mestre dels mestres. Les seves aigües nodreixen tots els llibres, tots els sermons, totes les ensenyances. Sosté per l'Epístola dominical al costat de l'Evangeli la norma i l'esperit de la vida cristiana en la seva més remota manifestació pràctica i més pròxima a Crist. S'hi troben, enfilades les unes amb les altres, gemmes precioses, les paraules, frases i sentències que insuflen l'alè sobrenatural al nostre viure i que aixequen l'ànima i la fan volar a Crist. Lloats siguin els treballadors qui ens fan ressorgir entre nosaltres la lletra de l'Apòstol, perquè aquesta lletra farà també ressorgir l'Esperit.

Precedeix la versió, entre altres notes biogràfiques, una semblança de Sant Pau que fa impressió llegir. Diversos documents, autèntics els uns, com diversos fragments de les Epístoles, altres que sense ésser autèntics són, com l'apòcrif *Acta Petri et Teclae*, versemblants en aquest punt, permeten reconstituir la fesomia o almenys la psicologia de les seves característiques físiques i morals. "Petit de talla, calb, camatort, robust, cellajunt, amb gran nas, graciós, adés semblava un home, adés tenia la faç d'un àngel." "De temperament nerviós i, probablement, fins biliós, diu Jacquier, Pau era viu i impetuós; sentia molt fortament totes les impressions." "Era dotat — afegeix Dom Obiols — d'una gran energia de voluntat, d'iniciativa i constància en el treball, d'extraordinària aptitud per a dirigir, d'autoritat innata per a governar, de sensibilitat i impetuositat de caràcter, de sinceritat irrepreensible i de tendresa i afecte de pare." Els mateixos contradictors de l'Evangeli de les modernes escoles racionalistes no han fet sinó aixecar més i

més la personalitat de Sant Pau, en quant li han acumulat l'exclusiva de la propagació del cristianisme, ço que ha fet advertir que tant com més volia hom esborrar la personalitat històrica de Jesús tant més hom donava valor sobrenatural i miraculós a l'obra de Sant Pau, amb la qual cosa els interessos de l'"alta crítica" restaven igualment compromesos.

La vida fa observar a voltes curioses encarnacions dels tipus de beatitud, que a hom li donen un moment la impressió fugaç d'un gran sant vist moure's de la vora. Hom va conèixer un moment un comerciant israelita, home jove i distingit, en qui semblaven reunir-se les nobles ratlles tradicionals, la majestat afaible que la pietat assenyala en Jesús. Un altre jove, enginyer italià, ja mort, magre, escardalenc, ardent, home d'ideal, ulls de llampec i parla quelcom embarbussada de tanta passió, em suggerí com podia ésser la vera efígie de Sant Francesc. Sant Pau me'l representa un altre home que coneixem: "petit de talla, calb, camatort", "nerviós", d'ull negre i barba espessa, de parla calenta i robusta, home alhora popular i distingit, que corre adalera de zel fent bones obres d'un cantó a l'altre, en complex itinerari quotidià.

L'eloqüència particular de l'Apòstol de les Gents correspon bé a aquell esbós psicològic. Roent, abrusat, sincopat per les flames del zel, tot ell és en aquella "vindicació estupenda personal", que es llegeix a la Dominica de Sexagèsima i que pertany a la Segona Epístola als Corintis (II, 19 a 12, 9). *Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror?*, traduït així del grec per Dom Obiols: "Qui és feble, que jo no sigui feble? Qui sucumbeix a l'escàndol, que jo no m'abrandi?", i així glossat pel mateix comentarista: "Un exemple de la incessant sollicitud de l'apòstol. No solament es preocupava del bé general de les esglésies, sinó també, com un amorós pare, del bé particular de cada fidel. — *Qui és feble* en la fe i en la pràctica de la virtut. — *Que jo no sigui feble*, abaixant-me fins ell, a socórrer-lo i ajudar-lo? Sant Pau es feia tot per a tots (I Cor. 9, 22). — *Que jo no m'abrandi* de santa ira contra el qui ha causat aquest mal i no m'affligeixi vivament pel desviament del germà?" (3).

De l'actualitat de Sant Pau, de la seva vivacitat pugnativa, de la seva incessant oportunitat polèmica qui en dubtaria? El dia mateix que rebíem del monestir el formós volum, que ja és el quart publicat de la Bíblia montserratina, sortia a un diari de dreta una apologia de Marcel Proust. La hipocresia puritana que s'esquinça els vestits per una paraula enèrgica exhalada en interès del Bé, i suporta frescament les gosadies més inverecundes de concepte, els pensaments més blasfems i abominables, per tal que siguin expressats amb llengua avellutada i elegant, donarà franca entrada al tipus literari de l'autor de *Chez Swann*, que realitza el *tour de force* d'esmerçar una prosa pulcríssima i *mai obscena* per a explicar i persistir i tornar-hi, amb insistència monomaniaca, les més miserables formes d'obscuritat a les quals la màxima degradació possible en la natura ha

fet doblegar l'espècie humana. El mateix dia, doncs, que unes pàgines de drete s'engalanaven amb un elogi correctíssim del més correctament immoral i pervers dels novellistes contemporanis, que realitza la trista missió de donar valor literari als més subterranis davallaments, Sant Pau venia a repetir-nos altra volta la sentència d'aquell primer capítol de l'Epístola als Romans, amb aquella execració dels pecats contra natura, síntesi del paganisme, condemna escrita en els terribles versets 24 a 27: "*Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam: ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis... fins a... turpitudinem operantes, et mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes*". Els retrets de Sant Pau — observa el comentarista Dom Obiols — s'adrecen a tot el paganisme, però d'una manera especial als filòsofs, els quals eren els més culpables, car havien assumit la direcció intel·lectual i moral dels altres." Sant Pau, vindex de la moral cristiana, vint segles després, torna per a reprovar Marcel Proust, i els filòsofs i els intel·lectuals amics de Marcel Proust.

Què diran de Sant Pau els qui s'esgarriren del llenguatge dictat per una santa ira, i no s'esgarriren del llenguatge vomitat per la concupiscència? Escoltin l'Apòstol, i escoltin-lo en català; i, si de cas, corrin a tapar-se les orelles austeres i puritanes. "I com que ells — els pagans depravats als quals els versets anteriors es refereixen — no es preocuparen de tenir un coneixement clar de Déu, Déu els lliurà a llur sentit reprovable, per fer el que no convé, curulls de tota injustícia, dolenteria, avarícia, malícia, plens d'enveja, homei, baralla, frau, malignitat, murmuredors, calumniadors, avorrits de Déu, insolents, orgullosos, fanfarrons... insensats, infidels, sense amor, sense misericòrdia" (Rom. I, 28-31, Dom Salvador Obiols, trad.).

Tal volta l'elogi millor, l'aplaudiment primer a aquesta edició paulino-montserratina, primer llibre dels del Nou Testament els quals alternaran amb els del Vell, donant simultània l'obra del P. Obiols amb la del P. Ubach, consisteix a fer servir Sant Pau introduint-lo de seguida en nostre born polèmic i demanar-li que lluiti al costat nostre amb la simbòlica espasa de dos talls que és la roent paraula de Déu. Després d'això, cal una vegada més sotascríure una lloança entusiasta a l'acurada realització tipogràfica i bibliogràfica. Aquesta Bíblia de Montserrat — sense demèrit de les altres dues, en elaboració, igualment dignes de respecte i simpatia — va resultant una obra tant més bella com més es multipliquen els pulcres volums, sortits de la premsa i del relligat conventuals. Vulgui l'Excelsa Patrona, Seu de Sapiència, ajudar els seus coratjosos servents donant-los la continuïtat de l'esforç sense defalliment ni obstacle.

Ens entra ara la impaciència de veure posat en català tot Sant Pau, ben prompte. Convé tenir Sant Pau a les mans, com un breviari. Caldrà i tot fer un promptuari de les seves paraules de llum, que són aliment i fortificació de l'ànima, paraules de vida eterna. Són llussors i garanties de l'existència sobrenatural, d'aquella vida de la resurrecció, en la qual no pensen els qui es dediquen per diferents costats a fer del cristianisme o bé un ritus acomodati i estèril que decora una mundanitat sensual i egoista, o bé un esquerranisme híbrid en el qual la noció viva i certa del Regne de Déu s'arriba a eclipsar darrera

la garrula vanitat d'una utopia. "Si solament en aquesta vida — diu l'Apòstol en la Primera dels Corintis — si solament en aquesta vida tenim esperança en Crist, som els més miserables de tots els homes" (15, 19).

R. RUCABADO

UNA ERRADA. — En l'article anterior, allà on deia: "Edita en paper de fil la Pathologia...", havia de dir: "la Patrologia".

LA BLASFÈMIA PÒSTUMA DE CRISTÒFOR DE DOMÈNECH. — Dono les més grans mercès a les diverses entitats que han manifestat la seva adhesió a la nostra actitud. Una congregació mariana ens escriu que "davant les niciezes, grolleries i satàniques blasfèmies contra l'Infant Jesús i contra la Nostra Santíssima Mare la Puríssima Verge Maria, vomitades per un mal fill de nostra estimada Catalunya en el llibre *L'oci d'un filòsof*", ha acordat en reunió extraordinària protestar enèrgicament, i felicitar-nos (ço que cordialment agraim) acabant la sessió amb una Salve "ben fervorosament cantada com a desgreuge a nostra dolça i estimada Mare ofesa". Ella acullí l'oració dels piadosos congregants i ens doni a nosaltres la llum i la força necessàries per a vindicar en tot moment l'honor d'Ella, i la Veritat i la Justícia ensenyades pel seu Fill Diví.

Ah, els redactors de *L'Opinió* demostren que no saben el significat de la paraula *pòstum*, i fan tota mena de brometes respecte a la responsabilitat de *L'oci d'un filòsof*, volent donar a entendre que essent mort l'autor no hi ha a qui aplicar sancions. *Fill pòstum* és aquell que neix després de la mort del seu pare, havent el pare finat deixant en gestació la muller. Per extensió s'aplica a les obres literàries aparegudes després del traspàs de l'autor. Poesies pòstumes són aquelles que surten a llum, mort el poeta, i blasfèmies pòstumes les que surten a llum, mort el blasfem. Essent mort Cristòfor de Domènech, no pot ell respondre civilment, però sí que hauran de respondre civilment els editors i suportar les conseqüències d'haver imprès i fet circular un llibre sacríleg.

"SOLDAT BRAU I LLEIAL". — Quan el "digne, auster i admirable Feliu Elias" en el qual "l'esquerranisme va unit al respecte a les persones i al culte de la civilitat" perquè pertany al nombre d'aquelles "persones que respecten la llei de la convivència humana" (frases del Sr. Rovira i Virgili a *La Nau* del 19 de març) va dir d'un il·lustre eclesiàstic català eminent i venerable per tantíssims conceptes, que era "el més ridícul de tots els pedants que la divina misericòrdia ens ha deparat" (*L'Opinió*, 30 juny 1928), vaig escriure en l'editorial del nostre número del 7 juliol la deguda protesta contra una escomesa tan digna, austera, civil, respectuosa i inspirada en la llei de la convivència humana. Des de llavors no m'he ocupat per a res d'En Feliu Elias, i per això lleigeixo amb sorpresa gran l'article que aquest senyor em dedica a *La Nau* el dia 25 amb el títol que encapçala aquest paràgraf, i l'epígraf *Les campanyes de Rucabado*, i amb sorpresa més gran encara l'editorial del mateix diari, data 19, al qual el senyor Elias fa referència. Pel joc combinat dels senyors Rovira i Virgili i Feliu Elias dedueixo que em són atribuïts els articles que CATALUNYA SOCIAL ha dedicat al debat Gaudí-Be-

renguer, en el qual debat jo no tinc res a veure, encara que, naturalment, em sento al costat dels defensors de la personalitat del gran arquitecte, de l'immortal constructor de la Sagrada Família.

¿Per quin motiu el senyor Feliu Elias, contra el qual vaig escriure amb la meua signatura i amb el meu estil una trentena d'articles, sense respondre mai ni un mot quan jo l'atacava, surt a ocupar-se de mi ara que jo res no li deia? No té altra cosa que dir-me, "Joan Sacs"? Abans de començar la meua pseudo-semblança sense ni contestar a cap dels càrrecs que formulat li havia, caldria que donés satisfacció sobre allò de què hom l'acusava. Si no està disposat a retractar-se de les falsedats calumnioses que va escriure sobre el culte de la Verge de la Salette, a retirar la mofa que va fer de l'aparició de Lourdes, a netejar el llot que va llançar damunt del Venerable Claret i de la Serventa de Déu Sor Patrocini Quirga, no cal que s'ocupi de mi. Si fos sincer el seu encomi sobre aspectes de la meua personalitat, el rebutjaria igualment. No puc sentir-li grat si primer no retira els greuges proferits contra les coses que jo estimo. Però ja fa temps que conec el lèxic i la tàctica de Joan Sacs, i abans d'arribar a la prou explícita conclusió del seu article, considerant que qual-sevol frase que m'apliqui no pot tenir en boca d'ell sinó sentit pejoratiu, ja havia endevinat la intenció del seu *homenatge*. *Soldat brau i lleial* no significa ço que cadascú de vosaltres, lectors, veurà de cop en aquestes paraules: és a dir, militant o defensor coratjós i fidel, de la causa que serveixo. El trasllat de l'esoterisme de l'*Apa* al llenguatge corrent, dona d'aquells mots la següent equivalència: *Assalariat esclau i submís*. En efecte, al final em presenta com a home que escriu per a "cobrar la soldada", com "defensor brau i lleial" "d'aquella gent en les mans de la qual hi ha o hi ha d'haver totes les soldades presents i futures". L'amoreta és amable i delicada, i no puc pas enfadar-m'hi perquè no puc pretendre que el senyor Feliu Elias em faci per la meua bona cara justícia major de la que ha fet al Venerable Anton M. Claret, a En Gaudí i al P. Miquel d'Esplugues.

Deixo als que vindran darrera meu la feina de vindicar la independència de les meves campanyes i la meua dignitat d'escriptor. I tornant al debat Gaudí i als articles concrets que han motivat el *quid pro quo*, tothom sap o pot saber que no són meus, però certament estic conforme amb el seu sentit i tendència. Tal o qual frase o adjectiu no són del meu estil i repertori, però jo no sé quins drets pot ostentar per a exigir ésser tractat amb guants blancs el qui ha fet anar "a puntades de peu" el mèrit, l'honor, la santedat i les virtuts de personatges preclaríssims, com els suara anomenats, els noms dels quals no han pogut trobar ni en la història, ni en l'art, ni en la pàtria, ni en la convivència, escut suficient per a resguardar-los dels trets del "digne, auster i admirable Feliu Elias".

R. R.

"La Nau" escandalitzada

Sota aquest títol el nostre estimat col·lega *El Diario de Lérida*, ha publicat un article comentant l'actitud farisaica de *La Nau*. Ens plau reproduir uns fragments d'aquest article, agraint profundament la consideració que li mereix la nostra revista. Heus ací el que diu el prestigiós diari:

"*La Nau* ha rasgado sus vestiduras y ha increpado duramente a CATALUNYA SOCIAL por supuestas faltas de tolerancia que ésta ha cometido, quebrantando las leyes de pacífica convivencia periodística con la dureza de su lenguaje, al tratar de ciertas obras aparecidas en nuestra literatura.

De una de estas obras, *L'oci d'un filòsof*, ha dicho *La Publicitat* que era, más que irreverente, sacrílega; y de otra de estas obras *All i salobre*, ha dicho el mismo periódico que no se detiene ante ninguna lubricidad. Suponemos que no dejará de hacer justicia a la licencia audaz de léxico de *El comte Arnau*, en parecidos términos, que son de crítica dura, pero justa.

En este caso, el escándalo de *La Nau* ante la dureza de lenguaje de CATALUNYA SOCIAL, nos parece un poco farisaico. Si el colega no quiere usar determinadas palabras, ni aun tratándose de ciertos desahogos literarios, que no las use; pero, no se ponga tan alarmado porque otros las empleen, como si esto fuera lo único malo o lo más grave del caso.

Dirá *La Nau* que así lo reclaman los fueros de la libertad: pero ¿cree *La Nau* que la libertad de un escritor puede llegar hasta el derecho de arrojar un puñado de barro infecto en la cara de los ciudadanos creyentes y de las personas que todavía estiman el pudor?

Si *La Nau* opina que puede llegar hasta eso la libertad de escribir, no puede sinceramente lamentarse de que la libertad de crítica llegue hasta llamar por su nombre a los sacrílegos y a los desvergonzados.

Si *La Nau* no otorga tanta libertad a la crítica, ni aun a la defensiva, menos puede otorgarla a la literatura sacrílega o pornográfica, porque es ofensiva e insultante.

No le discutiremos a *La Nau* su concepto de las leyes de pacífica convivencia entre periodistas y escritores; siempre que estas leyes impongan únicamente la corrección de forma, y no obliguen a guardar silencio ante ciertas procacidades, ni menos a hacer traición a la verdad.

Pero sí que le discutimos el procedimiento de la doble romana; una excesivamente tolerante para las audacias ofensivas de los escritores de izquierda, y otra excesivamente intransigente para las críticas y censuras defensivas de los escritores de derecha.

Si *La Nau* quiere ser fiel de balanza, allá él; pero, por lo menos, sea fiel. — P."

~~~~~

*Els nostres enemics fan grans esforços per aconseguir que la joventut segueixi llurs petjades. Cal defensar la joventut i fer-la forta espiritualment perquè no s'aparti del camí dretur.*

(1) *La Bíblia*. Versió dels textos originals i comentari pels monjos de Montserrat. — XX. *Epístoles de Sant Pau als Romans i als Corintis*, per Dom Salvador Obiols. — Monestir de Montserrat, MCMXXVIII. Un vol. de 327 pàg.

(2) *Evangelari*. Barcelona, 1913 (Endreça).

(3) *Op. cit.*, p. 307.



## La tragèdia de la boxa professional

Ha mort un altre boxador. Aquest bàrbar espectacle ha causat una nova víctima. Es veritablement vergonyós que el públic ompli una sala d'espectacles per a veure com dos homes es colpegen bàrbarament.

El senyor Pellicer i Jeremie ha publicat damunt les planes de *La Veu de Catalunya* un interessant article combatent l'espectacle de la boxa que ens plau reproduir. Segurament totes les persones que tinguin una mica de criteri i de sentit comú trobaran justíssims els blasmes del senyor Pellicer. Heus ací els comentaris d'aquest culte periodista esportiu:

"Una altra vegada hem d'aixecar el nostre crit per a sortir en defensa de l'esperit, de la diversió esportiva, de l'esplai racional i humà que, a base de l'exercici físic, hom procura practicar per al seu favorable desplegament corporal i espiritual.

En altres ocasions semblants a la que motiva aquest treball hem contestat, ja, que l'espectacle denominat esportiu no és esport, ni és esplai de l'esperit, ni és tampoc res que pugui ennoblir l'home sota cap dels seus aspectes.

En aquest cas, ni la cultura física, ni l'ideal honrat i sa de la regeneració humana intervenen, per tal de mantenir el prestigi de sanitat que tant s'ufana de posseir un poble com el nostre.

El cas dissortadíssim que es produí darrerament al Teatre Olympia diu prou clarament en favor de la nostra tesi. En efecte, cap dels nostres lectors deu ignorar, segurament, que sota la contundència dels cops de puny, i davant d'un nombrosíssim públic delitós d'una fi semblant, ha caigut a Barcelona un home esportiu, jove i en plena robustesa, que vingué de terres estranyes a exhibir-nos el seu art pugilístic.

Tot just fa quatre mesos que morí a Madrid, i a conseqüència del seu combat amb Ortiz, el boxador Joan Sarrià, amb motiu del qual accident nosaltres constatarem la ràpida successió de casos semblants que omplen ja la llarga llista de víctimes d'aquesta pràctica professional que per una incomprensible paradoxa hom ne diu "esport noble".

Sospitàvem, en aquella ocasió, que Sarrià, conegut també pel nom de Kid Sotolongo, no fóra la darrera víctima de tan tràgica manifestació esportiva... i la recent vetllada pugilística, celebrada dimarts passat al coliseu Olympia de la nostra ciutat, ha vingut, dissortadament, a donar-nos la raó amb el fatal desenllaç que tingué el combat de boxa celebrat aquella nit entre el català Ros, campió d'Espanya d'aquest esport, i el francès Lluís Perazzio.

Efectivament, a les poques hores d'haver-se celebrat aquest encontre, i a conseqüència del punyent càstig infligit per Ros al seu adversari, Perazzio deixà d'existir sense haver recobrat els sentits des que caigué damunt el ring de l'Olympia.

Com l'anterior ocasió, avui ens sentim vivament impressionats per l'ocorregut, i, com llavors, tornem a dir que, de no prohibir-se aquesta mena de lluites, altres boxadors cauran per augmentar encara més la llista fatal d'aquestes víctimes que per a divertir un públic bàrbar i, generalment, inculte, no dubten d'exposar llur vida per uns milers de pessetes.

Es tristíssim el fet. És veritablement deplorable que en ple segle de perfeccions i d'estudis, de renaixement de les arts i d'embelliment de tots els caires de la vida, vagi conquerint èxits i popularitat l'espectacle de la boxa. Sembla mentida, veritablement, que l'home gaudeixi i s'hi trobi bé presenciant i aplaudint frenèticament els combats d'aquesta naturalesa; sembla mentida, diem, que el públic aficionat a aquests espectacles

no s'hagi deturat a pensar mai el perill que sotja constantment el "ring" dels dos homes que s'hi barallen; no podem amagar la nostra estranyesa en veure que l'aficionat a la boxa professional no ha tingut temps de reflexionar el risc mortal, matemàtic, seguríssim, que marxa convergentment a aquesta actuació espectacular del cop de puny...

Aquest esport, com altres de la mateixa categoria mercantil i de professió, té sovint aquests reversos, aquestes fatalitats. I, potser, l'esport de la boxa amb més intensitat que cap altre.

Ningú dubtarà de la sinceritat de les nostres paraules, posades, ara i sempre, al servei d'una causa purament humana. Hem predicat, tothora, la conveniència de la pràctica esportiva; som amants de l'esport; però ho som, únicament, de l'esport complementari de la cultura física, de l'exercici corporal i racional per excel·lència; de l'esport que educa els músculs i enforteix, ensems, la sanitat de l'esperit... L'altre esport, el professional, el mercantil, el que no té altra finalitat que el desgast muscular i orgànic, i atordiment espiritual del que el practica, ens indigna i fa créixer el nostre menyspreu per l'esport... si és que d'això de pegar-se — per exemple, — per uns milers de pessetes, se'n pot dir esport...

\* \* \*

Altrament, el resultat d'un encontre com el que comentem, és doblement fatal, ja que també ha d'ésser horrorós i terrible el sofriment del boxador causant de la mort del seu contrari. Per ell, per al "guanyador", per la seva consciència, almenys, no pot haver-hi pas cap justificatiu que atenui la impressió dolorosa de ço que ha fet, més o menys voluntàriament. Ja sé que hom podrà objectar-me que un boxador no vol pas matar a cops de puny el seu contrari. Certament. Nosaltres també ho creiem així, car si d'altra manera fos, el boxador no fóra boxador, fóra un criminal, un assassí qualsevol que per unes quantes pessetes acabaria amb un contrincant sota l'aparença d'una glòria pugilística.

Però això no ens priva de creure que la finalitat del que boxa no és altra que la de deixar "knock-out" (sense sentits) l'home que se li ha posat al davant. Per consegüent creiem també que el boxador quan es calça els guants dalt d'un "ring", sap de sobres que el K. O. famós és, certament, una mort momentània; una mort momentània que pot transformar-se en mort segura, definitiva, quan el cop de puny que l'ha produïda ha estat ben col·locat...

L'autòpsia practicada oportunament al cadàver del boxador Lluís Perazzio determinà palesament que la mort fou ocasionada pels cops rebuts al cap durant la lluita, la qual cosa confirma de sobres el que acabem de dir més amunt.

\* \* \*

No volem acabar aquestes ratlles sense fer-nos ressò del que amb aquest motiu recorda un col·lega de la nit, i és que l'espectacle de la boxa és "únicament tolerat" per les autoritats, ja que aquestes lluites no estan permeses legalment a Espanya. Això ve a demostrar que ja les autoritats s'han fet càrrec, des de bon començament, de la índole perillosa i gens edificant de l'espectacle que, a poc a poc, s'ha introduït en els nostres costums lliures i modernitzats...

Fóra terrible i dolorós que per a prohibir les sessions de boxa professionals hom esperés impertèrrit la caiguda definitiva de la joventut ambiciosa de fama que inconsistentment abandona el seu ofici de taller per passar-se al camp perillosíssim del pugilisme eixorc de civilització i progrés..."



## Del món del treball

### El Bisbe de Vitòria

Aquest venerable Prelat parla en una recent Pastoral de l'actuació dels Comitès Paritaris en ço que es refereix al descans dominical; punt interessant del qual ens hem ocupat alguna vegada. El paràgraf que hi dedica el Bisbe de Vitòria val la pena que el llegixin íntegre els nostres lectors. Diu així en la seva llengua original:

"Otra gravísima cuestión que acaban de plantear los Comités paritarios nos obliga a dar sin demora voces de alerta y a deciros, amadísimo hijos, cuál ha de ser vuestra conducta en este punto.

El reglamento del descanso dominical, aprobado por real decreto de 17 de diciembre de 1926, confiere a los Comités paritarios, legalmente constituidos, la facultad para la regulación del descanso dominical (art. 54), siendo los acuerdos obligatorios para todo el gremio, ramo u oficio de que se trate (art. 56).

Los Comités paritarios, amparados en estas atribuciones y apoyados en la ley de 3 de marzo de 1904 que en su artículo primero: "prohibe en domingo el trabajo material por cuenta ajena y el que se efectúe con publicidad por cuenta propia, sin más excepciones que las expresadas en la ley", prohibición que en el reglamento referido se formula categóricamente en estos términos: "deben considerarse laborables todos los días del año, a excepción de los domingos", establecen en los contratos de trabajo, como norma frecuente, estas o parecidas resoluciones: "se trabajará todos los días del año, a excepción de los domingos y de algunas fiestas tradicionales en que libremente convienen los patronos y los obreros"; y cuando la representación obrera pertenece a Sociedades de la Unión General de Trabajadores, la fórmula impuesta es la siguiente: "se trabajará todos los días del año, a excepción de los domingos, del día primero de mayo" y de otra elegida por los patronos."

La tàctica dels Comitès Paritaris on dominen els socialistes no pot ésser més clara i insidiosa: treure de la llei del descans dominical totes les conseqüències que les seves llacunes i les seves deficiències comporten, contra les disposicions de l'Església en ordre al precepte de "santificar les festes". I prou que s'avança en el camí de profanar-les totes com mantes vegades fem notar!

### La retribució del treball

El P. Gafo està donant al gran centre obrer de Gijón (una de les ciutats més florents d'Espanya) unes conferències sobre temes de tan palpitant actualitat com aquest: *La inquietud econòmica causa d'irreligiositat*.

I és veritat que n'és causa, i poderosa, d'irreligiositat la inquietud econòmica. El P. Gafo es refereix als obrers, a les famílies obreres, que per insuficiència de guanys no poden cobrir les seves necessitats peremptòries, aquelles necessitats individuals o familiars que no admeten minoració ni demora.

I diu bé el P. Gafo quan diu que molts obrers, davant de tan desesperada situació, dubten de la Providència i fins de l'existència de Déu.

El P. Gafo presenta la massa capitalista enfront de la massa treballista davant d'aquest conflicte tre-

pidant que sols es pot resoldre aplicant a les relacions de patrons i obrers les doctrines de Lleó XIII promulgades en la mai prou lloada Encíclica *Rerum novarum*.

### El nou Codi de Treball

Està avançada la feina de compilació i estudi de lleis i disposicions posteriors a la publicació de l'actual Codi de Treball, en el qual estan tractats punts tan importants com els contractes de treball, els accidents del treball, l'aprenentatge i els Tribunals industrials. El nou Codi compendrà les jornades mercantils i del treball, el descans dominical, la protecció al treball de dones i nois, descans nocturn de la dona, higiene i salubritat dels tallers, inspecció del treball i sancions socials.

Aquesta tasca quedarà llesta pel vinent mes de maig.

### Patronats d'Acció Social

Els antics Patronats d'Acció Social i Emigració han sofert algunes modificacions. Ara hi tindran representació els obrers. Correrà a càrrec dels P. A. S. la confecció d'estadístiques d'emigració i l'orientació i protecció dels emigrants.

A Rússia han estat sotmesos a racionament els obrers per tal que no es morin de fam.

A Barcelona ha desaparegut el Gremi de Galons i Cintes, fundat l'any 1505. Ha mort d'inanició!

La *Gaceta* publicà, del departament d'assumptes exteriors, el projecte de conveni relatiu als accidents del treball; el projecte de convenció relatiu a la igualtat dels contractes als treballadors estrangers i nacionals, en matèria de reparació d'accidents del treball, i el projecte de conveni per a limitar les hores de treball als establiments industrials a vuit hores diàries i 48 de setmanals.

Aquests tres convenis foren aprovats per l'Assemblea Internacional del Treball de Ginebra.

L'entitat "Seguro Tarrasense", presidida per l'alcalde de Terrassa, ha donat compte de la seva actuació.

Ultra atendre totes les obligacions derivades de l'assegurança sobre accidents del treball, ha creat l'obra de supervivència en virtut de la qual, en morir el pare, els menors de 14 anys tenen cobertes les necessitats.

Verament és digna de lloança aquesta entitat per tal fundació en pro dels fills orfes menors de 14 anys.

La Federació d'industrials metallúrgics de Baden, Palatinat i altres regions ha anunciat l'acord referent als sous que expira el dia 31 de març. Si aquesta mesura condueix a l'atur, el conflicte afectarà uns 30.000 treballadors. La denúncia feta pels industrials és una prova evident de la depressió industrial al Sud-oest d'Alemanya.



## Els que no creuen

En una revista havem llegit un article en el qual es pretén demostrar que és una falsedat la resurrecció de Jesús. Es comprèn l'actitud que adopten els enemics del cristianisme. Avui ningú no pot negar l'autenticitat dels Evangelis. Tampoc no es pot negar l'existència de Jesús. La història i la tradició ens parlen del nostre diví Mestre. Si els sectaris neguen la resurrecció de Jesús, és perquè saben que l'Església es recolza damunt d'ella. Si Jesús no hagués ressuscitat, ni Jesús seria fill de Déu ni serien certes les veritats que ens ensenya l'Església. La història ens demostra que la humanitat esperava la vinguda d'un llibertador. En l'ègloga de Virgili Sicelides musae es parla de la naixença d'un Infant el qual donarà fi a l'edat de ferro i començament a la d'or. Els druides, en els boscos sagrats havien erigit un altar a la Verge Mare amb aquesta inscripció: "Virgini pariturae Druides" ("Els Druides a la Verge que ha de deslliurar"). En un dels diàlegs de Plató es lleixen aquestes paraules: "Esperem la vinguda d'algú que ens ensenyi la manera de tractar els déus i els homes." Existeixen tradicions perses, xineses i índies que posen de manifest la creença que tenien aquells antics pobles en la vinguda d'un futur Salvador. Per això l'Escriptura anomena el Messias "El Desitjat de les nacions". Ningú no pot negar l'existència d'una antiquíssima tradició sobre la vinguda d'un gran conquistador i legislador.

Si no es pot negar que Jesús és un personatge real i que els pobles esperaven la seva vinguda, com ho reconeix el mateix Voltaire, és natural que els sectaris pretenguin demostrar amb falsos arguments que el diví Mestre no va ressuscitar.

Jesús va prometre als seus deixebles que eixiria triomfant del sepulcre. Si hagués estat un impostor, com pretenen els sectaris, en compte de dir que ressuscitaria al tercer dia hauria dit que abandonaria el sepulcre dintre d'alguns segles. Tres dies passen molt aviat. Diuen que els apòstols varen robar el cos de Jesús. ¿Si creien en la seva resurrecció, per què havien de robar-lo? Si no creien que Jesús podia eixir triomfant del sepulcre, ¿per què havien d'exposar la seva vida per un home que els havia enganyat? Si un home diu als seus amics: "Al tercer dia ressuscitaré" i no ressuscita, tinguen la seguretat que ningú no creurà en ell.

Si Jesús no hagués ressuscitat, els apòstols s'haurien desmoralitzat. ¿Qui era capaç de morir per un home que es feia passar per Fill de Déu? Després de la resurrecció és quan els apòstols esdevingueren herois.

No es pot negar, humanament parlant, que Jesús va tenir un gran fracàs. Els seus seguidors no podien capir com era possible que no pogués vèncer aquells que volien perdre'l. Feia quatre dies que Llätzer havia mort, i Jesús el féu eixir viu del sepulcre. A Cafarnaïm, ressuscità una nena de dotze anys. A la ciutat de Naïm, deturà un enterament i donà vida al mort. Havia guarit els llebreros que havien cregut en Ell, i havia esquinçat les tenebres dels ulls dels pobres cecs. Si havia fet coses tan meravelloses, ¿per què no vencia els seus

enemics? El miracle és la suspensió d'alguna llei física, i per tant és d'ordre sobrenatural. Si Jesús obrava miracles és que veritablement és Fill de Déu. Si hagués estat un impostor, és impossible que Déu sancionés una falsedat. Els seguidors de Jesús no comprenien com era possible que el Fill de Déu tingués una mort tan ignominiosa. Morir damunt una creu era la més gran de les ignomínies.

Encara els estels tremolaven damunt el mantell de la nit, quan Maria Magdalena es dirigí al sepulcre. Aquest estava obert. Maria de Magdala esguarda espavorida la buidor del sepulcre. Amb els ulls amaratats de llàgrimes va a l'encontre de Simó Pere i de l'altre deixeble que Jesús estimava, i els diu: "Se n'han emportat del sepulcre el Senyor i no sabem on l'han posat".

Pere i Joan es dirigiren al sepulcre. Joan hi arribà el primer. "I havent-se inclinat, veié les mortalles posades a terra, però no entrà dins. Arribà Simó Pere, qui el seguia, i entrà al sepulcre, i veié les mortalles a terra i el sudari que era estat sobre el seu cap, posat, no amb les mortalles, sinó enrotllat en lloc a part. Aleshores també hi entrà aquell deixeble qui era arribat primer al sepulcre, i veié i cregué. Perquè encara no entenien l'Escriptura, segons la qual convenia que Ell ressuscités d'entre els morts. I els deixebles se n'anaren altra volta a llur casa." (Sant Joan, c. XX.)

Maria de Magdala plorava prop del sepulcre. Dins la foscor refulgeix la túnica blanca de dos àngels, i adreçant-se a Maria li diuen: "Dona, per què plores?" Ella respon: "Perquè se n'han endut el meu Senyor, i no sé on l'han posat."

Els estels havien ja aclucat els ulls i el cel blavejava dolçament. Dins la llum blava del matí refulgia la faç de Jesús i Maria no el coneix. Jesús li diu: "Dona, per què plores? Qui cerques?" Ella, pensant-se que era l'hortolà, li va dir: "Senyor, si vós l'heu tret digueu-me on l'heu posat, i jo me l'emportaré." Jesús esguarda dolçament Maria de Magdala, que s'havia teixit una túnica de llàgrimes i li diu: "Maria." Els aires es varen perfumar i el cel s'inundà de llum. Maria Magdalena reconeix la veu de Jesús i exclama: "Rabboni" (1). Jesús diu a Maria que vagi a trobar els seus germans i els digui: "Pujo vers mon Pare i nostre Pare, mon Déu i vostre Déu."

A l'hora foscant els deixebles estaven reunits, probablement en el cenacle, i heus ací que Jesús, posant-se dret al mig, els diu: "Pau a vosaltres." I dit això, els mostrà les mans i el costat. "I en veure el Senyor s'ompliren de goig els deixebles." (Sant Joan, c. XX.)

Al cap de vuit dies s'apareix novament als deixebles i després següen altres aparicions.

¿Creieu que si els deixebles de Jesús no haguessin esguardat la faç serena de Crist, triomfador de la mort, que s'haurien escampat pel món predicant les doctrines que havien après dels seus llavis? ¿Com és possible que creguessin que era Fill de Déu si els havia enganyat? ¿Haurien donat la vida per a defensar les doctrines d'un impostor? Unicament poden creure una cosa semblant els obcecats.



En disposar-se Pere i Joan a traspasar la llinda de la porta del Temple, un home qui era coix de naixença els demana una almoïna. Pere, com també Joan, fixant-se en ell, li digué: "Guaita'm." I ell se'ls guaitava, esperant que en rebria una almoïna. Pere l'esguarda i li diu: "D'argent i d'or no en tinc; però et dono ço que tinc. En nom de Jesucrist de Natzaret, alça't i camina." I agafant la seva mà dreta, l'alça, i encontinent restaren fermes les seves cames i peus." (Fets dels Apòstols, c. III).

En dir Pere a l'home coix que s'alcés en nom de Jesucrist, no féu altra cosa que invocar la virtut i l'autoritat del diví Mestre. Invocant el nom d'un impostor és impossible obrar miracles! Cada vegada que els apòstols obraven un miracle invocant el nom de Jesús, posaven de manifest la seva divinitat.

La resurrecció de Jesús es demostra, doncs, pel testimoni dels quatre evangelistes; per la predicació dels apòstols; per la tradició apostòlica; per la tradició universal; pel testimoni dels jueus i dels gentils i per l'existència de l'Església.

Un teòleg protestant, del segle passat, anomenat Eduard Guillem Reuss, que va escriure diverses obres sobre les Sagrades Escriptures, amb criteri racionalista, va tenir la sinceritat de fer aquesta confessió: "Sempre serà un fet que l'Església viu d'ençà de divuit segles; i que fou edificada damunt el fonament de la Resurrecció; i que en realitat eixí del sepulcre de Crist, amb el qual hauria romàs sepultada si Crist no hagués ressuscitat."

Si Jesús no hagués ressuscitat, l'Església no existiria. Si existeix és perquè eixí triomfant del sepulcre.

En les Actes de Pilat que foren trameses a Tiberi es diu que els cristians fonamenten la seva fe en Jesús, especialment en la resurrecció. Sant Justí, del segle II, que va morir màrtir, invoca el testimoni de les Actes de Pilat en l'Apologia del cristianisme que va trametre al Senat romà. Tertul·lià i Eusebi també donen testimoni d'aquestes Actes.

Alguns historiadors jueus donen també testimoni de la resurrecció de Jesús.

Aquestes coses tan sabudes segurament les desconeix l'escriptor que s'ha atrevit a negar que Jesús eixí triomfant del sepulcre.

Si no recordem malament, Bacon, en una de les seves obres, escriu aquestes paraules: "Els que neguen l'existència de Déu, és perquè els convé que no existeixi."

Si estimessin Jesucrist no dubtarien d'Ell. Unicament dubten els que no estimen. Alguns sants han sofert terriblement meditant la passió de Jesús. Han sofert, perquè l'han compresa. Quan s'estima, allí on no arriba la raó freda i escrutadora hi arriba la fe. En el fons del fons de les heretgies hi trobarem manca d'amor i de comprensió.

Quan una ànima arriba a enamorar-se de Jesús no furga dintre les tenebres del misteri, perquè ja posseeix la Llum i la Veritat.

Si un incrèdul em digués què ha de fer per creure, jo li respondria: "Estimar". Les boires del dubte s'allunyen quan brilla en el nostre pit la flama de l'amor.

Aquell que medita la vida de Jesús i el veu al cim del calvari clavat de peus i mans i no l'estima, és que el seu cor és insensible a l'amor.

Els que viuen abraçats a la Creu no necessiten arguments per a creure. Els basta esguardar els ulls dolcíssims de Jesús.

J. CIVERA I SORMANI

(1). Diminutiu de la paraula "Mestre".

## Idealisme pur

Tanmateix sembla que parlar avui d'idealismes sigui parlar d'utopies, sembla talment que vulguem ressuscitar qualsevol figura del nostre vell romanticisme perquè encarni aquest personatge imaginari que sols pugui moure's dins la nostra imaginació.

De veritat, que resulta un xic atrevit. En aquest temps que per a no seguir un ritu tan bescantat, com és el materialisme, si bé és cert, que l'anomenarem cursileria, fa llàstima contemplar com molts caps que en diríem sense cervell, deixen il·lusionar-se per l'últim que els parla.

El nostre mal, no sols poden diagnosticar-lo de falta d'idealisme pur, sinó que és falta de criteri. Falta d'aquest seny que ens ha de menar constantment els nostres actes cap a la veritat: veritat eterna i intangible.

L'home de seny, aquest home que format igualment de cos i ànima, que sense descuidar i negligir llurs quefers, sap distreure's un moment de la vida material que l'envolta, i dedica aquest temps a l'esplai del seu esperit, aquest home viu d'un ideal, sent i experimenta tota la força abassegadora de la seva ànima i la seva vida és tota ella la continuació d'un ritme suau que es desplega metòdicament. En els seus actes, no hi ha enfarfec, tot es mou dins una perfecta senzillesa.

En la seva ànima no es troba mai l'orgull del seu viure. És una vida recta.

Quin contrast notarem, en canvi, en aquells homes que sols atrets per llurs negocis consideren temps perdut tot l'emprat en el conreu de les lletres, o bé en llur mateixa formació espiritual.

Sovintejà moltíssim i avui dia és freqüent, àdhuc entre gent culta i majorment entre gent adinerada, que no se sap mai en quin moment del seu pensar es troben, i que tan aviat els trobarem defensant amb cert apassionament determinada idea o qüestió com també amb la mateixa facilitat els veurem situats en el camp oposat o contrari al que abans defensaven.

Es una conseqüència del fet que venim parlant, que quasi sempre va lligat amb una certa cursileria fruit de llur poca educació social, d'una posició social, ja que s'adopta tal actitud per a aparentar l'existència d'una posició social que en alguns no existeix o bé per a dissimular llur ignorància i, per tant, desconèixer el valor i sentit real de les coses.

Pitjor que materialisme, tal vegada és la falta d'idealisme, que endormeix la nostra ànima, que ens fa insensibles a tot quant pot fruir el nostre esperit anul·lant poc a poc el nostre sentiment per a



convertir-lo en un estre subjecte als nostres capritxos.

L'absència d'idealisme és sinònim de falta de criteri, per falta en l'home aquesta elasticitat de la seva ànima, per a resoldre i decidir tots els problemes que afecten a llur existència, prèvia una visió justa i perfecta del moment del seu viure.

Són les funestes conseqüències de l'escola positi-

vista que no admet de cap manera la integritat de la nostra ànima.

Vegeu, doncs, els estralls que en poden derivar per a tots, de no treballar a soles i conjuntament, per al foragiment de la cursileria, i per a la dignificació del nostre viure, emmarcat dins un caire veritablement cristià.

LLUÍS G. RIUS I POLL

## Espigolant

En Feliu Elias està furiós contra nosaltres perquè tots els d'aquesta casa tenim el costum de dir les coses sense eufemismes.

En Feliu Elias és un escriptor que molesta tothom amb el seu llenguatge aspre i agressiu, i s'enutja i s'enfurisma si els altres, fent el mateix que fa ell, l'ataquen. Ell voldria tenir l'exclusiva de l'atac i, com que nosaltres no som partidaris d'exclusivismes, quan desafina l'ataquem.

Per què serà que el senyor Elias és tan agressiu i tan aspre?

Si els homes naixéssim en els arbres com els ocells, l'aspre i irascible senyor Feliu Elias, hauria tingut per bressol un llimoner.

\*\*\*

*Mirador* segueix fent brometa amb alguns dels nostres companys de redacció.

No recordem que mai s'hagi publicat un periòdic més insubstancial que *Mirador*. És gris com un dia d'hivern.

Ell vinga fer brometa i la gent s'obstina a no riure.

El senyor Brunet hauria de tenir en compte que per a fer d'artista excèntric no basta portar al damunt una vestidura grotesca, sinó que cal tenir una mica de gràcia.

\*\*\*

Els nostres avençats ens fan tornar al temps del Xic de les Barraquetes.

Encara creuen que és un insult dir a un home que és un escolà o un sagristà.

No fa molt de temps que un periòdic avançat, tolerant i liberal, donà el qualificatiu de sagristà a un estimat company nostre. Recentment el mateix periòdic, adreçant-se a un altre company l'ha anomenat escolà.

Ara digueu si no n'hi ha per desesperar-se que a un hom li diguin coses tan lletges!

\*\*\*

El senyor Rovira i Virgili ha dit de les planes estant de *La Nau*, que els que fem CATALUNYA SOCIAL som uns malparlats. En canvi ha elogiat el llenguatge d'En Sagarra. Comprenem que els esquerrans ens professin una cordialíssima antipatia, perquè som gairebé els únics que ens atrevim a esgrimir contra d'ells les armes de combat.

Els esquerrans que ens ataquen grollerament, exigeixen de nosaltres que els ataquem amb guants blancs.

Nosaltres som, naturalment, partidaris de les poèmiques nobles i enlairades; però si els nostres adversaris no ens tenen cap mica de consideració, no és just que nosaltres repel·lim l'agressió amb paraules

mesurades. L'energia, enlloc del món, és titllada de grolleria.

Quina actitud adoptaria el senyor Rovira i Virgili, si algú s'atrevis a injuriar la seva mare? Podem nosaltres, que som creients, restar impassibles davant d'un escriptor que s'atreveix a llençar un grapat de llot damunt el rostre de la Mare de Déu?

Si CATALUNYA SOCIAL emmudís o combatés porugament els blasfemadors, no seria digna de portar a les mans la bandera que va enarborar en eixir a la palestra pública.

\*\*\*

Amb motiu de l'Exposició que s'ha d'inaugurar el mes de maig, han estat restaurats els monuments erigits en els llocs més cèntrics. Hauria estat preferible enderrocar algun d'aquests monuments. Des del punt de vista artístic són una vergonya ciutadana.

Si amb els retocs hom els dona una aparença de modernitat, els estrangers creuran que són de construcció recent.

Quin concepte tindran dels nostres artistes, la gent culta que ens visiti?

Els dos monuments erigits a la Rambla de Catalunya, són dignes de figurar en els aparadors d'un confiter. No són monuments: són "mones".

Si no sabem honorar dignament els nostres homes representatius, és preferible que ens abstinguem d'alçar monuments.

Un home, per gran que sigui el seu prestigi, dalt d'una "mona", no hi fa gaire bon paper.

\*\*\*

Heus ací uns fragments d'un article que ha estat molt comentat:

En les recents eleccions italianes l'Església ha pres partit obertament a favor del Feixisme. Amb aquesta actitud l'Església ha demostrat una vegada més que coneix la virtut de l'agraïment, encara que fins ara aquesta virtut no ha estat, com moltes altres, qualificada de cristiana.

Aquesta actitud és lògica: el Feixisme ha portat a terme moltes reformes d'ordre eclesiàstic, i entre aquestes reformes cal comptar-hi el recent acord de Sant Joan de Laterà. L'Església ha pagat el deute i ha votat a favor de la llista governamental. "Els cardenals, arquebisbes i bisbes — ha dit el degà del Sacre Col·legi, cardenal Vannutelli — han complert llur deure recomanant a la clerecia que voti."

Es d'esperar que per part dels adherits al Feixisme s'establirà aviat un corrent de reciprocitat, i que si l'Església aconsella als bons catòlics la submissió al Feixisme, els feixistes es creuran obligats a coronar el Feix amb la Tiara, combinació ornamental que no repugna a les lleis de l'heràldica.



I quan l'Església i l'Estat hagin arribat a soldar-se i a constituir un cos de doctrina religiosa i política, Itàlia serà el país més feliç del món. Hauran desaparegut aquells gèrmens de discòrdia que fan estèril l'esforç i el treball d'un poble. Caldrà aleshores proclamar que una vegada més l'Església mereix els qualificatius de catòlica, diplomàtica i romana."

Els nostres lectors segurament creuran que aquest

article tan edificant s'ha publicat damunt les planes de *La Campana de Gràcia*. Doncs s'equivoquen. S'ha publicat damunt *La Publicitat*. L'autor d'aquest article és un ex-seminarista. No es pot negar que és un ex-seminarista molt aprofitat.

¿El senyor Bofill i Mates, i els altres catòlics que hi ha a la redacció de *La Publicitat*, estan d'acord amb les insídies que conté l'esmentat article?

Seria curiós saber-ho.

## Oficina Romànica

### Consultes

Cons. 16. — Serà potser també una forma dolenta a la manera de *sigut l'els hi* d'aquesta dita popular: **ELS HI diré que tornin demà?** — J. R.

Resp. — Repareu bé aquestes dites semblants:

1. *L'ocupen tot l'any.*
2. *Li ocupen tot l'any.*
3. *Els ocupen tot l'any.*

En 1 i 2 la diferència de *l'* i *li* fa veure tot seguit que les dues dites expressen matisos diferents de pensament. En 1, que l'ocupen personalment a ell tot l'any, en 2, que li prenen el temps de tot l'any. Passant aquestes dites a plural, si només admetem la forma *els* i rebutgem *els hi*, no és possible expressar aquesta diferència de matisos: *els ocupen tot l'any* aleshores no diu prou en quin dels dos sentits exactament cal pendre aquesta dita.

Iguals consideracions podem fer en aquest altre aplec de dites semblants:

1. *El faré escriure demà.*
2. *Li faré escriure demà.*
3. *Els faré escriure demà.*

En 1 i 2 la diferència de *el* i *li* fa veure tot seguit que les dues dites volen dir una cosa molt diferent; en 1, el que escriurà és ell; en 2, li escriuran a ell. Si pel plural només admetem *els*, queda en l'aire quin és el sentit exacte de la dita 3: *els faré escriure demà*.

Aquests i altres exemples semblants posen ben clara la conveniència de dues formes del pronom plural, una corresponent a *li* datiu, i una altra corresponent a *lo* acusatiu.

1. Totes les llengües literàries, tant les clàssiques llatina i grega, com les modernes anglès, alemany, francès, italià, castellà, etc., tenen en plural dues formes diferenciades, corresponents a datiu i acusatiu del pronom de 3.<sup>a</sup> persona, amb les quals és sempre possible afinar matisos de pensament com els dels exemples proposats. I és cosa notadora que en francès i italià el datiu diferent és precisament una forma forta *leur*, *loro*, que ha vingut a pendre definitivament el lloc a la forma feble primitiva que coincidia amb l'acusatiu.

2. En el català antic trobem aquest mateix fet. Al costat de la forma *los*, *'ls* del datiu, igual a l'acusatiu, surt de tant en tant una forma diferenciada *lor*, *lur*, *lurs*, *lus*, que va canviant amb els anys per aquest mateix ordre en documents i escrits literaris, de des del segle XI, que l'hem trobada per primera vegada, fins a mitjan segle XV, que es fon definitivament, potser perquè en la seva darrera forma *lus*, venia a pronunciar-se igual que *los*. Heus ací alguns testimonis de la seva existència:

a) *Lor*: "et ad ipso castellano iurar **LOR** fare predicto castro". D'un jurament de fidelitat entre 1036 i 1040, conservat en el Cartulari d'Urgell (*Bol. de la Academia de Buenas Letras de Barcelona*, VI, p. 382).

b) *Lur*: "e tolch *lur* molts castells e hac tribut d'ells" (*Gesta Comitum Barcinonensium*, XVI, 16), segons la còpia del *Llibre Vert* feta en 1345; les còpies posteriors porten *los*.

c) *Lurs*: "los quals *lurs* mana donar en satisfacció e esmena de I libre de dret" (*Documents per la història de la cultura*, II, p. 73), any 1344.

d) *Lur*: "per conduir e fer *lus* la messiò e desbert continuament" (*Documents per la història*, II, p. 385), any 1406.

De mitjans del segle XV ja no trobem sinó la forma *los*. En això la forma diferenciada *lur*, germana de *leur* i *loro*, no reeixí definitivament com a datiu plural en català, com ha reeixit en italià i francès.

3. Però la conveniència d'una distinció entre datiu i acusatiu ha trobat altres solucions en la llengua parlada del nostre domini lingüístic.

A Catalunya, Rosselló i Balears és viu un datiu *elzi* corresponent al singular *li*, que val per masculí i femení. La forma *elzi*, en rossellonès i balear és tònica si ve darrera del verb. Diuen en rossellonès: *toca-lú* (masc.), *toca-lé* (fem.), *dona-li un sou* (masc. i fem.); *toca'lzé* (masc. i fem.), *dona'lzi un sou* (masc. i fem.). Amb aqueixes formes és possible fer la distinció de sentits en plural com en singular.

*Els* ocupen tot l'any.

*Elzi* ocupen tot l'any.

*Els* faig escriure.

*Elzi* faig escriure.

Cal advertir aquí també que la forma *elzi* no és exclusiva. Els mateixos que diuen *elzi* diuen *els*, *'ls* en datiu, si no cal accentuar la distinció. Igualment sentireu a dir: *no els veig el número* (als soldats), que: *ja elzi convé, ja*.

D'altra banda aquesta forma, escrita així, no porta més complicacions gramaticals que la forma *li* del singular, que s'hi correspon. Compareu:

1. *L'envio a França.* — *Els* envio a França.

2. *L'hi envio.* — *Els hi* envio.

3. *Li* poso préssecs al cistell. — *Elzi* poso préssecs al cistell.

4. *L'hi* poso els préssecs. — *Elzi hi* poso els préssecs.

5. *Li n'hi* poso una dotzena. — *Elzi n'hi* poso una dotzena.

6. *Li'n* doneu massa. — *Elzi'n* doneu massa.

Com distingim ortogràficament entre *li* i *l'hi* podem fer també distinció entre *elzi* i *els hi*. Admeses



aquestes grafies, no perdem la possibilitat de fer cap distinció en plural, que es pugui fer en singular, tant si es tracta del datiu sol: *li, elzi*, com si de la combinació de l'acusatiu i l'adverbial *hi*: *l'hi, els hi* o de datiu i adverbial *li hi, elzi hi*. I aquest és l'únic escrúpol que ha fet declarar *no normal* la solució popular *elzi*, perquè escrita separatament *els hi* es confonia sempre amb l'acoblament *els hi* d'acusatiu i adverbial. Però així i tot, fou usada correntment d'escriptors renaixents com Vilanova, Bulbena, Careta, Del Bosch, Bosch de la Trinxeria, Narcís Oller, Víctor Català, Ruyra i Maragall.

En algunes encontres del domini lingüístic de *elzi* és trobador un joc doble *losi, lesi*, fet sobre *los* i *les* respectivament, el qual permet establir la distinció entre masculí i femení en datiu, tal com *los* i *les* permet establir en l'acusatiu. Aquesta solució tampoc porta més complicacions que l'altra *elzi*, i fa possible en català una distinció de gènere en datiu plural, que només és trobadora en la llengua grega.

4. A València fan la diferenciació per un altre camí. Tenen la forma *lis* invariable, corresponent al singular *li*, que val per masculí i femení: *no LIS convé allò a vostès; a les malaltes posa-LIS flors; dona-LIS un duro als xiquets*, etc. Amb aquesta forma *lis* és possible també fer la distinció:

*Els* ocupa tot l'any.

*Lis* ocupa tot l'any.

*Els* farà escriure demà.

*Lis* farà escriure demà.

Aquesta forma tampoc és exclusiva en valencià. Les mateixes persones que diuen *lis*, diuen *los, les* en datiu, quan s'escau i no és necessari fer la distinció: *dóna-LOS un duro; compra-LES una nina*. Aquesta forma encara guanya al singular *li* en netedat de construccions. Comparem amb els exemples posats així:

*Els* envio a França.

*Els hi* envio.

*Lis* poso préssecs al cistell.

*Lis hi* poso els préssecs.

*Lis n'hi* poso una dotzena.

*Lis en* donen massa.

Aquesta forma darrera és viva a Catalunya en el camp de Tarragona i en alguns indrets de la província de Lleida i a les Balears, sobretot a Menorca.

5. Resumint: la forma del datiu feble de tercera persona plural, tant en el llenguatge viu com en els escrits dels clàssics i dels renaixents, és ordinàriament *los* o *els* igual a l'acusatiu; però sempre ha existit na forma diferenciada per quant és adient fer la distinció; *lor, lur, lurs, lus* en el català antic; *elzi, losi, lesi*, o *lis* segons les regions en el llenguatge modern. D'altra banda *elzi, losi, lesi*, gramaticalment no comporten més complicacions que *li*, el corresponent singular, que ningú rebutja; *lis* ni tan sols en té de possibles.

Contestant directament a la consulta, la forma *els hi*, millor escrita *elzi*, tot representant una major perfecció de llenguatge, no té cap tara gramatical i fou usada de molts literats renaixents. Es vist, doncs, en quin sentit pot ésser anomenada forma dolenta.

D'altra banda, els escriptors actuals que han acceptat formes sense tradició literària clàssica com ara *amb, em, et, ens*, etc.; l'article *el* rebutjant *lo* absolutament, i d'altres encara, lògicament no poden retreu-

re contra *elzi* la raó de manca de tradició clàssica, que féu que l'esquivessin d'altres escriptors renaixents, deixebles de l'arcaïtzant Marian Aguiló.

*El Secretari de Redacció de l'O. R.*

## Breviari Crític

de Manuel de Montoliu

(Publicacions de l'"Oficina Romànica")

Ha sortit el volum segon d'aquesta selecció dels articles crítics que el nostre estimat col·laborador publica a *La Veu de Catalunya*.

Avisem als nostres lectors que la "Biblioteca Balmes" ha adquirit el dipòsit i l'administració del volum primer del *Breviari crític*, publicat ara fa dos anys.

Als subscriptors de CATALUNYA SOCIAL (i als compradors en general) que vulguin adquirir els dos volums, se'ls farà una bonificació del 10 %.

L'"Oficina Romànica" es proposa publicar anualment un volum d'aquesta obra.

La col·lecció d'aquests volums serà una guia immillorable al través de la literatura catalana contemporània, on el lector trobarà una informació completa de les obres importants de la nostra producció literària i un judici serè i imparcial de llur valor, inspirat sempre en un sentit profundament cristià.

# CARTA ENCÍCLICA RERUM NOVARUM DE S. S. LLEÓ XIII

TRADUCCIÓ I PRÒLEG

DE

J. CIVERA I SORMANI

Preu: 0'75



Als que adquireixin dotze o més exemplars se'ls farà el 30 per cent de descompte.



# TEMES DE LA SEMANA

*El Sol* ha publicat un programa polític fixant la seva actitud davant del moment actual. No ho ha fet del tot malament, no. En algunes coses ha encertat, però en algunes altres... *El Sol* ocupa en la premsa espanyola un lloc preeminent.

*El Sol* és, dissimuladament, sectari; però sectari de guant blanc i refinament anglès. És el més aristocràtic dels diaris democràtics. Ve a ésser l'òrgan de determinada plutocràcia. Per això en el seu programa els temes de més compromís — la qüestió religiosa, la forma de Govern, la llibertat política, l'autoritat social, etc., — els toca suaument, com si temés comprometre's massa. Un dels temes fonamentals i més actuals del dia, el del socialisme, li fa donar una ensopegada impròpia d'*El Sol*.

Com que entre els liberals està de moda el socialisme, *El Sol* no sap prescindir d'aquesta mala moda, i per a quedar bé amb liberals i amb plutòcrates diu un disbarat com una casa.

No, enemic *Sol*. L'evolució lògica del Socialisme és el Comunisme. Però sense moure's del Socialisme teòric, *El Sol* podria haver vist que no li esqueia la moda liberal-socialista. Ell porta guants blancs.

Després dels moviments polítics registrats darrerament, l'ordre públic sembla altra volta assegurat. Reproduïm una de les notes que sintetitza l'actual moment polític:

"Si yo creyera posible que mi naturaleza física resistiera cinco años más la ruda y desgastadora labor a que la vengo sometiendo durante los cinco años últimos, no vacilaría ni un momento en recabar del pueblo y del Rey la ratificación de la confianza plena, por ese plazo; pero no me siento bastante joven y fuerte para eso y he de abreviar los trámites preparatorios de mi cese en el Gobierno. Porque lo peor para el país, sería una sucesión abintestada, imprevista, no por falta de hombres capaces de continuar la magnífica obra dictatorial, sino porque la sorpresa del suceso desorientaría a la masa ciudadana cuya homogeneidad y cohesión es hoy nuestra mayor fuerza, reconocida aún por los adversarios que, siempre que consideran las posibilidades de una convocatoria electoral, a la que muchas veces nos incitan, aun utilizando el único medio legal hoy vigente, descuentan que el régimen tendría una aplastante mayoría.

Yo también lo creo así, pero seguir tal consejo equivaldría a ratificar un sistema que estimo esencial sea derogado y sustituido por otro más fuerte y más racional y de paso resucitaría luchas políticas locales sin las cuales, el pueblo hoy vive y trabaja feliz y tranquilo."

L'apoteosi feta per França i els seus aliats al gran cabdill catòlic de les forces que aturaren el definitiu avenç del exèrcit alemany i el feren recular en terres franceses — mariscal Foch — dona bona idea del servei suprem retut per ell a la Entente en aquells moments suprems. Aquesta tenia el plet perdut quan Foch fou investit del superior comandament dels exèrcits aliats. En pocs dies tombà la balança Foch.

Els alemanys regategen, com és natural, els mèrits militars de Foch, però no les seves virtuts personals, ni l'èxit aclaparador que obtingué. Ço que no és natural és que cap francès blasfemi de Foch, com ho han fet aquests dies els òrgans dels partits extrems. En el paroxisme del seu despit per l'exemplar catolicitat de Foch, alguns d'ells han dit del salvador de França i de la Entente, que Foch és "un dels més grans criminals de la història". ¿Com, però, el Govern francès ha permès que es publiqui semblant insult a la glòria nacional francesa més pura? ¿Què diran d'aquesta feblesa del Govern francès els seus aliats, que consideren Foch com el salvador llur, com una glòria pròpia incomparable?

La conducta del Govern francès en aquesta ocasió és senzillament deplorable.

D'aquestes i altres febleses semblants viuen a França, i en altres nacions, els partits antisocials que van arrossegant a Europa cap a les desolacions russes.

No tingueu por que les nacions fortes, com Anglaterra, Itàlia i els Estats Units, permetin semblants coses!

Val a dir en elogi del Govern francès i com a compensació d'aquest greu càrrec, que en l'afer de les Congregacions religioses s'ha portat com un home. Ha tingut de sostenir una lluita aferrissada com poques amb els laics irreductibles d'Herriot, però l'ha sostinguda quasi sempre bé, i ha vençut, finalment.

Molt de camí falta córrer en aquest afer, vital per a la nació germana, però els primers passos ja estan donats. No s'aturaran pas aquí.

L'altre afer important que té entre mans el Govern de Poincaré, és el de la liquidació econòmica de la Guerra Gran. Però encara no ha entrat en el període decisiu. Esperem.

J.

## Espurnes

Es curiós el que passa amb les Esglésies dissidents que malparlen de l'organització de l'Església Catòlica.

Els "metodistes" tenien anunciada una gran junta a Kansas City (Estats Units). Entre altres coses curioses, es diu que els metodistes de l'Índia, Xina, Mèxic i Amèrica del Sud demanen el dret d'elegir bisbes propis. El que no volen rebre de Roma han de pidolar-ho als seus "amics" de l'Amèrica del Nord.

Encara més: s'ha de veure l'"harmonia" existent entre ells.

Al bisbe McConnell l'ataca un ministre de violar el dogma i disciplina de l'Església. El bisbe Bast, de Copenhaguen, es veié sotmès a procés eclesiàstic, per haver malgastat els fons de caritat, amb tot i haver pagat ja la seva culpa amb tres mesos de presó.

Els que clamen contra la tirania de Roma han de sotmetre's a altres de pitjors i gens honestes.



# Noticiari

## Espanya

El Sindicat Catòlic Agrícola, que fa set anys funciona a Badajoz amb la garantia de quaranta milions de capital de la Caixa Rural del Sindicat, ha construït graners per a les necessitats dels socis, ha comprat maquinària per als mateixos i està a punt de construir cases que per quinze, vint o vint-i-cinc pessetes podran usufructuar les famílies dels socis.

—Per tal de commemorar les noces d'or sacerdotals del Papa Pius XI i solemnitzar el transcendent acord entre el Quirinal i el Vaticà, el Foment de Peregrinació de Figueres (Girona) prepara una interessant Visita Jubilar a Roma que tindrà del 24 de juny al 5 de juliol amb el següent itinerari: Cèrber, Niça (visita de la capital i excursions a Mònaco i Monte-Carlo), Ventimille, Gènova (un dia sencer), Roma (4 dies), Ventimille, Marsella (un dia sencer), Port-Bou. Els inscrits a més a més d'ésser rebuts pel Sant Pare i d'assistir al solemne Pontifical del dia de Sant Pere, tindran una visita especial a la ciutat eterna en autocar i amb cicerone espanyol.

Els preus rebaxadíssims, comptades totes les despeses, inclús la visita de Roma en autocar, són 625 pesetes en primera categoria i 495 pessetes en segona. Cal fer la inscripció a tota pressa car es tracta d'una expedició familiar, i per tant de places limitades.

—La Setmana Social de l'estudiant celebrada recentment a Madrid s'ha distingit pels elements que s'hi uniren donant-li un relleu extraordinari. Aquestes Setmanes Socials ben orientades podrien produir molts fruits.

—A la barriada de la Salut es celebrà la recepció definitiva de la penúltima casa construïda per la Cooperativa de periodistes de la qual és beneficiari En Josep Carner.

—La reforma del Crèdit Agrícola tendeix a facilitar les operacions de préstecs de les entitats agrícoles amb el Banc d'Espanya, la Caixa Hipotecària i els Pòsits. Els préstecs podran efectuar-se sense desplaçament dels fruits donats en garantia i fins podran fer-se sobre les collites pendents.

—La Setmana de l'estudiant que ha tingut lloc a València ha acordat organitzar cursos de moral professional a càrrec de moralistes i tècnics entesos en la matèria.

—La *Gaceta* ha publicat els estatuts de l'Escola Social establerta a Barcelona.

—Unes quantes dames benemèrites han fundat

sota l'advocació de la Verge del Bon Consell una associació dedicada a la regeneració moral i social de les dones preses per delictes comesos.

—El nostre il·lustre amic Exm. Sr. Dr. D. Ramon Albó inaugurarà la sèrie de conferències que la Federació Social d'Obreres consagra a la famosa escriptora sociòloga gallega Concepció Arenal, a la qual fou dedicada aquesta primera notable conferència.

—El ministre del Treball senyor Aunós inaugurarà a Santiago de Galícia l'edifici destinat a la Caixa Regional del Retir Obrer.

—La Setmana Social Agrària que ha tingut lloc a Càceres, organitzada per la Federació Catòlico-Agrària de dita regió, ha sorprès els més optimistes per l'èxit que ha tingut. Val a dir que el Cardenal Doctor Segura i el Bisbe de Còria han protegit aquesta Setmana Social i que entre els conferenciants es comptaren els notables sociòlegs jesuïtes Nevares i Aspiazu, que tocaren punts interessants de política social agrària.

## Estranger

A Bucarest (Romania) ha estat inaugurat un magnífic edifici destinat a Casal de la Dona, el qual conté tota mena de mitjans per a estudiar les qüestions socials femenines i estatjar còmodament els organismes de caràcter femení dedicats a la dona que treballa.

—Un catòlic ianqui de Chicago ha donat un milió de dòlars per a establir a dita ciutat una escola tècnica de periodisme catòlic.

—L'emigració japonesa torna a orientar-se cap a la república brasilenya. S'establiran allí colònies japoneses amb tots els mitjans per als grans cultius agrícoles d'acord amb el govern d'aquella nació.

—Ha suscitat vives protestes el projecte de reglamentació del joc a Tànger on per desgràcia aquest vici està molt estès. El negoci serà a l'estil de Monte-carlo.

—Els tribunals anglesos acaben de condemnar a la destrucció un llibre d'una Miss molt fresca anomenada Nora James, per estar plagat d'immundícies literàries com per exemple les d'En Sagarra. Quina llàstima que no sigui anglès aquest senyor!

—El govern italià ha fundat una institució especial per ajudar materialment i moralment els fills d'Itàlia que viuen a l'estranger. L'objecte principal és que es recordin que són italians.

—El ministre d'Instrucció Pública d'Austria ha prohibit severament a les noies estudiantes que portin les faldilles curtes i que tinguin accés a les classes les noies que no vagin honestament vestides.

Aquest número ha passat per la censura governativa



# Acadèmia Cots

Direcció general: Av. Portal de l'Angel, 38—BARCELONA

FUNDADA EN 1879

Telèfon 18953 A.-Apartat 782

SUCURSALS: MADRID, Av Conde Peñalver, 7; LLEYDA, Estereria, 10; MANRESA, Angel Guimerà, 32  
REUS, Arrabal Robuster, 23; MATARÓ, Riera, 59; BADALONA, Carme, 52 bis.

CLASSES SELECTES separats els dos sexes per diferents pisos i escales

## COMERÇ - IDIOMES

Procediments eminentment pràctics

CLASSES GENERALS, QUOTA MODICA

Constantment l'ACADEMIA COTS rep demanda d'alumnes per ocupar bones places.

ASSIGNATURES: Teneduria.—Càlcul.—Lletra comercial.—Correspondència.—Mecanografia.—Taquigrafia.—Francès i Anglès.—Alemany.—Classificació i Arxiu.—Alts estudis comercials.—Ortografia.—Dibuix industrial.—Linguòfons.—Màquines de calcular, etc.

# SASTRERIA TORRENTS

Ex-professor de l'Acadèmia de Mestres Sastres de Barcelona

Aquesta sastreria és coneguda i apreciada per tothom a qui li agrada el bon vestir perquè en la seva confecció i en les seves robes es troba un gust inconfusible. Grans existències en gèneres de totes classes.

El 5 % de descompte especial als subscriptors de CATALUNYA SOCIAL.

Rambla de Catalunya, 12, 1.<sup>er</sup> / Telèfon 16040 — BARCELONA

# Calçats Minerva

Via Layetana, 30

BARCELONA

JA SOU SUBSCRIPTORS  
DE  
CATALUNYA SOCIAL?



EL LLIBRE DE LA PARAULA DE DÉU

# LA SAGRADA BIBLIA

## EL NOU TESTAMENT

VOLUM I

Els Evangelis i Fets dels Apòstols

Ha sortit ja el primer volum de la SAGRADA  
BÍBLIA que publica l'«Obra del Sant Evangeli»  
de FOMENT DE PIETAT

### CONDICIONS DE VENDA

*Edició de doble text: llatí i català . . . 8'50 Ptes.*  
*Edició de text llatí sol. . . . . 6'— »*  
*Edició de text català sol. . . . . 5'— »*

Totes aquestes edicions van enquadernades amb finíssim pegamoid, imitació de xagrí. Enquadernacions més luxoses de distints preus.

## Obres de R. Rucabado

Socialisme Espiritual . . Ptes. 1'00

Contra el Joc i el Pacte amb el Joc  
Ptes. 3'50

El Sindicat i el Casino . . Ptes. 0'50

La defensa de la família . Ptes. 0'50

### ANGOIXES SOCIALS

Ptes. 3'50

### ENTORN DEL SINDICALISME

Ptes. 4'00

Venda: Editorial Poliglota. Petritxol, núm. 8  
Foment de Pietat Catalana. Duran i Bas, 11

# ANUNCIEU

A

# CATALUNYA

# S O C I A L



## LES GRANS INDUSTRIES

FABRICA DE XARXES  
I FILS RETORTS  
PER A LA PESCA

**FILLS DE GABRIEL JULIÀ**

Bruch, n.º 7 - Telèfon 11422  
(Entre Trafalgar i Ronda)

**BARCELONA**

**Companyia Trasatlàntica**  
**VAPORS CORREUS ESPANYOLS**

**Serveis Regulars**

RAPID } Espanya-Nova York  
DIRECTE } 9 expedicions a l'any  
RAPID: Nord d'Espanya a Cuba i Mèxic  
16 expedicions a l'any  
EXPRESS: Mediterrani i l'Argentina  
12 expedicions a l'any  
LINIA: Mediterrani, Cuba i Nova York  
16 expedicions a l'any  
 > Mediterrani, Costa Firme i Pacífic  
11 expedicions a l'any  
 > Mediterrani a Fernando Póo  
12 expedicions a l'any  
 > a Filipines  
3 expedicions a l'any

Servei tipus Gran Hotel. - T. S. F. - Radio-  
telefonía. - Orquestra. - Capella, etc., etc.

Per informes, a les Agències de la Companyia  
en els principals ports d'Espanya. A Barcelona  
oficines de la Companyia: Plaça Medinaceli, 8.

**SERVICE STATION**

PRIMERA ESTACIÓ AMERICANA A ESPANYA

**JOSEP MANZANARES**

La casa més important en gasolina, petroli, neumàtics, cambres, olis, grasses,  
accessoris, eines, ferreteria i tot quant pertany a l'automòbil.

**VENDA A L'ENGRÓS I DETALL**

**ORATGE I TALLERS:**

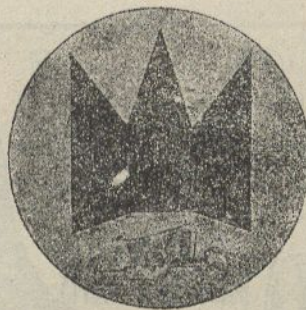
Carrers Sepúlveda, 148-150  
Villarreal, 35  
i Floridablanca, 121  
Telèfon 31510

**CASA CENTRAL:**

Carrer Aragó, 272  
i Passatge de Gràcia, 45  
Telèfon 11550  
**MAGATZEMS:**  
Consell de Cent, 421

**SUCURSAL:**

Esplugues de Llobregat:  
Carrer Laureàno Miró, 59  
Encreuament de les carre-  
teres de Madrid i Cornellà



**BARCELONA**

**B I C I C L E T E S**

marca **WILLIAM**

Qualitat. - Presentació. - Bon preu

marca **B. F. B.** de nostra fabricació

Lo millor de lo millor

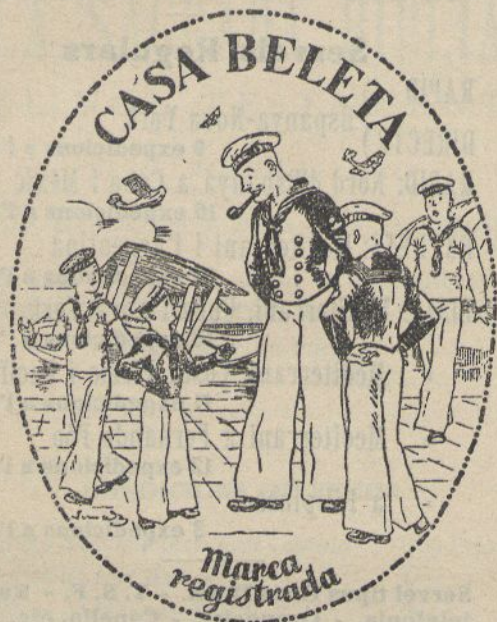
**AL COMPTAT I A TERMINIS**

**ACCESORIS - REPARACIONS**

Antiga casa Borrás - **R. Serra** - Rbla. Catalunya, 106 - (cantonada al Passatge de la Concepció)



# LA CASA BELETA



Creadora del vestit tipus mariner per a nens. El model més distingit i elegant.

La casa atén amb especial cura els vestits d'esport amb dibuixos exclusius en el més selecte i exclusiu.

VESTITS DE PRIMERA COMUNIO  
I MODELS NOUS

A tot subscriptor de «Catalunya Social» se li farà un 5 % especial de descompte.

SASTRERIA DE SENYOR, CAMISERIA I CORBATERIA  
AVINGUDA DEL PORTAL DE L'ANGEL, NÚM. 35. BARCELONA



Unicorde



Nou tipus. Qualitat i presentació



FRANQUEO CONCERTADO

AVANCE A. G. - P. 187.